

Motivacija učencev s spletnimi učilnicami šolske knjižnice

Gregor Škrlič

OŠ Prule

Prispevek opisuje, kako smo ustaljene naloge knjižnice nadgradili z uporabo sodobne informacijsko komunikacijske tehnologije.

Uvod

Osnovnošolska knjižnica dandanes ni več zgolj izposojevališče knjig. Je del celotnega vzgojno-izobraževalnega procesa, namenjena učencem in učiteljem, zato so dejavnosti in naloge skrbno načrtovane ter zapisane v letnem delovnem načrtu šole. Tako sodobna informacijsko komunikacijska tehnologija (IKT) postaja vedno bolj integriran del procesov tudi v šolski knjižnici.

Šolska knjižnica in spletne učilnice

Osnovna šola ima šolsko knjižnico, ki zbira knjižnično gradivo, ga strokovno obdeluje, hrani, predstavlja in izposoja ter opravlja informacijsko-dokumentacijsko delo kot sestavino vzgojno-izobraževalnega dela v šoli. S temi besedami knjižnico v osnovni šoli ter njene naloge v 68. členu definira Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. Za delovanje knjižnice in knjižnično zbirko v osnovni šoli so pomembni tudi drugi zakoni,¹ pravilniki, standardi in učni načrti,² ki pomagajo pri samem delu knjižničarja. Knjižničar vodi ter opravlja dejavnosti, ki so povezane s programom knjižnice, vizijo šole, z razpoložljivim gradivom, informacijskimi viri in IKT opremo. S tem prispeva k dodatni motivaciji, opismenjevanju uporabnikov (učencev in zaposlenih) ter njihovem navajanju na nadaljnje, vseživljenjsko učenje. Na naši šoli je učencem v šolski knjižnici poleg pouka knjižnično informacijskih znanj³ na voljo precej dodatnih dejavnosti za poglobljeno seznanitev s knjižnično dejavnostjo (bralni projekti, interesne dejavnosti, uganka meseca, glasovanje za Prulsko knjigo meseca, skriti zaklad, obeleženje posebnih dogodkov).

Mladi v svojem prostem času z visoko ravno motivacije

uporabljajo razne IKT⁴ pripomočke za zabavo, komunikacijo in igro. Zato sem jih želel vpeljati tudi kot podporo pouku v knjižnici. Udeležil sem se seminarja z naslovom Sodelovalno delo v spletni učilnici Moodle,⁵ ter začel s postavitvijo spletnih učilnic. Z ozirom na dejavnosti, naloge in storitve, ki jih naša šolska knjižnica nudi, sem načrtoval več ločenih spletnih učilnic. Odločitev je temeljila na namembnosti vsebin za specifične končne uporabnike.

Spletne učilnice šolske knjižnice OŠ Prule

Upoštevač učne načrte za osnovno šolo, izobraževalni proces, izvajanje več vrst opismenjevanja učencev in učiteljev, sem pristopil k izdelavi spletnih učilnic spletnega okolja Osnovne šole Prule.⁶ Pri sami pripravi sem se vprašal, kako učno okolje in knjižnico povezati z virtualnim učnim okoljem, ki lahko da knjižnici nove dimenzije; kdo bo spletno učilnico uporabljal; katere vsebine vključiti; kako je z zasebnostjo in varnostjo.

Spletna učilnica predstavlja spletno učno okolje, v katerega se vključujejo interaktivne in multimedijske vsebine. Na tak način učenci ob računalniku in na spletu dostopajo do različnih virov informacij, učnih gradiv, ki jih predhodno pripravim in izdelam. Moodle spletna učilnica omogoča tudi spremljanje aktivnosti učencev. V sklopu spletnih učilnic izdelujem interaktivne kvize, lekcije, učne liste, dodajam natančna navodila in ustrezne povezave, s pomočjo katerih učenci rešujejo in dosegajo zastavljene cilje. Moodle mi omogoča enostavno upravljanje z učilnicami, tako lahko za potrebe določene skupine oziroma posameznega oddelka pripravim posebno poglavje v sklopu učilnice, ki je dostopno zgolj njim. Posamezne spletne učilnice so različno urejene, kar pomeni, da imajo več smiselno oblikovanih poglavij, ki ustrezno sovpadajo z zastavljenimi cilji. V nadaljevanju bom predstavil poglavja, nekaj nalog in dejavnosti v sklopu spletnih učilnic.

Predstavitev izdelanih primerov za motivacijo in doseganja ciljev

Pri interaktivnih elementih v nalogah (kvizih) sem moral predvideti vse možne odgovore in morebitne težave (pravopis, številčno in opisno zapisovanje števil). Zelo pozitiven vpliv na učence ima nagradna, interaktivna uganka, ki jo pripravljam mesečno. Učenci rešujejo naloge, iščejo rešitve z različnimi povezavami, pripomočki. Kviz vključuje tudi iskanje gradiva v katalogu knjižnice ter na policah. Na sliki 1 je prikaz poglavja v sklopu katerega učenci vsak mesec rešujejo interaktivne kvize, za katere si lahko, če vse pravilno rešijo, prislužijo tudi mesečno nagrado.

¹ Pomembna knjižničarska zakonodaja je dostopna na spletnem naslovu: <http://www.nuk.uni-lj.si/nuk3.asp?id=354740541>.

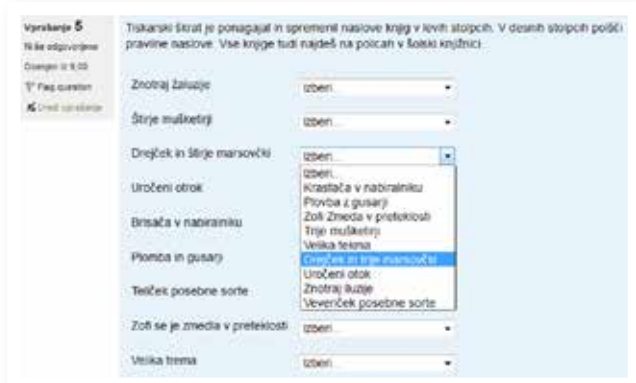
² Posodobljeni učni načrti so dostopni na: http://www.mizks.gov.si/si/delovna_podrocja/direktorat_za_pedsolsko_vzgojo_in_osnovno_solstvo/osnovno_solstvo/ucni_nacrti/posodobljeni_ucni_nacrti_za_obvezne_predmete/.

³ Kurikul je dostopen na povezavi: <http://www.zrss.si/default.asp?rub=1272>.

⁴ Uporabljajo splet, spletne aplikacije, pametne mobilne telefone, zabavno tehnologijo (računalniške konzole), predvajalnike glasbe in videa itd.

⁵ Kratica za Modular Object Oriented Dynamic Learning Environment. Gre za spletno, dinamično učno okolje, odprto kodna rešitev za upravljanje predmetov, učnih vsebin (povzeto po www.moodle.org).

⁶ Spletno okolje OŠ Prule je dostopno na <http://193.2.12.14/ucilnica/>.

Slika 2: Eno izmed vprašanj kviza, kjer morajo učenci izbrati pravilno zapisan naslov knjige, saj je v tej nalogi ponagajal tiskarski škrat.

Za motivacijo so zelo pomembne in primerne igre, ki pri učencu spodbujajo miselne procese, ustvarjalnost, interes za branje itd. Na sliki 3 je prikazana naloga z magičnim kvadratom, ki sem ga izdelal v spletni učilnici.

Slika 3: Magični kvadrat z več skritimi besedami.

Z najnovejšo igro, ki sem jo izdelal v spletni učilnici, motiviram učence, da rešujejo vprašanja, povezana s knjižnico, in se tako naučijo nove ali ponovijo že znane pojme, ki so vezani na učni načrt. Dejavnost temelji na televizijski igri »Lepo je biti milijonar«.

Slika 4: Prikaz začetnega vprašanja pri kvizu.

Najnovejša pridobitev spletne učilnice je glasovanje za Prulsko knjigo meseca, ki se vrši vsak mesec. Poleg papirnatih glasovnic, ki so na voljo v knjižnici v času odprtja, lahko učenci oddajo glasove ter opise svojih najljubših knjig kar z virtualno glasovnico.

Še nekaj besed o dveh spletnih učilnicah, ki sta namenjeni interesnim dejavnostim, kjer učenci spoznavajo knjižnično dejavnost in poglobljajo ter nadgrajujejo svoje že usvojeno znanje. Ti učilnici sem uredil po pedagoških urah, skladno z letnim delovnim načrtom. Dostop do posamezne učilnice imajo samo tisti učenci, ki obiskujejo krožek. Po poglavjih so v naprej zapisana navodila, kaj vse morajo učenci pripraviti in imeti s seboj pri uri, o čem se bomo pogovarjali, kaj bodo urejali, kakšne učne liste ali kvize bodo reševali. S tem prihranimo veliko časa in nepotrebnih stisk zaradi nepripravljenosti na pouk.

Slika 6: Prikaz poglavji interesne dejavnosti, ki so razdeljene glede na zaporedne pedagoške ure

Za potrebe pouka knjižnično informacijskih znanj v spletni učilnici Pouk KIZ, poglavja razdelim po razredih (oddelkih), tako da oblikujem vpisne skupine (učilnica omogoča nastavitve skupin, da vsebine dejansko vidijo samo določeni učenci). Dostop do posameznih poglavij učilnice imajo učenci, ki za vstop potrebujejo uporabniško ime, osebno geslo in ključ učilnice, ki ga določim. Gostom vstop ni dovoljen. Po razredih oziroma skupinah so zapisana navodila, priloženi so učni kvizi in povezave. Vsako leto pripravim tudi učne liste za projekt Rastem s knjigo in obisk knjižnega sejma. Tako ni težav z izgubljenimi papirnimi oblikami učnih listov.

Zaključek

S prispevkom sem želel predstaviti delček spletnih učilnic, ki jih uporabljam ter administriram in z njimi dodatno motiviram učence kot tudi učitelje naše šole. Uporabnost učilnic je zelo velika, olajša in podkrepi pouk ter samo delo v knjižnici. Tehnologija, ki jo uporabljam pri delu v knjižnici, mi prihrani čas in poveča storilnost na način, da je sama priprava aktivnejša, atraktivnejša, vsebine lažje prilagajam učencem in hkrati individualiziram, snov predstavim na več načinov (s pomočjo slik, podob, video posnetkov, zvoka), pripravljam interaktivne kvize in vsebinsko kompleksnejše naloge, ki jih popravi in vrednoti v naprej določen računalniški program oz. sistem, v katerega vnesem rešitve ter vrednosti. Z uvedbo in uporabo IKT sem povečal motiviranost učencev za knjižnico, branje in pridobil njihovo pozornost. Učenci so bolj aktivni, vključeni v učni proces ter novo učno okolje, kjer imam, kot mentor/upravljavec, tudi večji nadzor. S spletno učilnico smo rešili oziroma odpravili tudi nekatere težave, ki so se pojavile pri učencih, ki so izgubili papirnat učni list ali izroček, saj so v spletni učilnici učni listi vedno dostopni v elektronski obliki. Uporaba spletnih učilnic ob nadzoru administratorja (knjižničar) in učitelja, učence na sistematičen način pripravljala na varno uporabo IKT in ob tem razvija ključne kompetence, ki so potrebne za uspešno delovanje v današnji informacijski družbi.

Literatura

Knjižnično informacijsko znanje. Kurikul: osnovna šola. (2009). Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo. Pridobljeno 17. 5. 2012 s spletne strani: http://www.zrss.si/pdf/080711123601_l-knjiznicno_informacijsko_znanje_os-sprejeto.pdf. Sušec, Z. (2005). Knjižnična informacijska

znanja: program osnovnošolskega izobraževanja. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport: Zavod RS za šolstvo.

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. [online]. Uradni list republike Slovenije. Pridobljeno 17. 5. 2012 s spletne strani: http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r04/predpis_ZAKO5124.html.

